

Μ. Χαρακόπουλου: «Η Ορθόδοξη Οικουμενικότητα ως απάντηση στην Παγκοσμιοποίηση»

/ [Γνώμες](#)

Ως παγκοσμιοποίηση καλούμε, πρωτίστως, τη διαδικασία που ενοποιεί τον παγκόσμιο χώρο μέσω των οικονομικο-εμπορικών συναλλαγών, αλλά και την επικράτηση συγκεκριμένων κανόνων λειτουργίας των αγορών. Χρονική αφετηρία της παγκοσμιοποίησης θεωρείται η πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων και το τέλος του ψυχρού πολέμου. Επρόκειτο, δηλαδή, για την επικράτηση των δυτικών προτύπων της ελεύθερης αγοράς αλλά, ταυτόχρονα, και των αξιών της δημοκρατίας, της ελευθερίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που επέπρωτο να επεκταθούν και να εμπεδωθούν σε παγκόσμια κλίμακα.

- Του δρ Μάξιμου Χαρακόπουλου

Δεν ήταν, άλλωστε, τυχαίο ότι εκείνη την αρχική περίοδο, τη δεκαετία του 1990, εμφανίσθηκε και η «προφητεία» του φιλοσόφου Φράνσις Φουκουγιάμα για το τέλος της Ιστορίας. Το συμπέρασμά του, ωστόσο, όπως και ο ίδιος ομολόγησε, δεν πραγματοποιήθηκε -τουλάχιστον ακόμη. Διότι βλέπουμε πως στο παγκοσμιοποιημένο οικονομικό γίνεσθαι εντάσσονται, με εξαιρετική επιτυχία, κράτη με αυταρχικά συστήματα, που πόρρω απέχουν από τις αρχές της αστικής δημοκρατίας και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που η Δύση έχει ως βασικούς πυλώνες.

Η παγκοσμιοποίηση, όμως -και εδώ νομίζω ότι οφείλεται και η σχετική κακοφημία της- συνεπαγόταν και την πολιτισμική ομογενοποίηση του παγκόσμιου πληθυσμού. Και πράγματι, παρατηρούμε την ανάδυση αυτής της ομοιομορφίας σε πλανητικό επίπεδο, βοηθούμενης από την έκρηξη των νέων τεχνολογιών αλλά και των μεταφορών, που επιτρέπουν τη διάχυση κοινών προτύπων ζωής, ένδυσης, ψυχαγωγίας, ακόμη και σκέψης και λεξιλογίου.

Η πορεία αυτή, όμως, δεν είναι ανέφελη. Και ευτυχώς θα λέγαμε. Γιατί, αν και η πολιτισμική παγκοσμιοποίηση φέρνει τους ανθρώπους εγγύτερα, επιτρέπει οπωσδήποτε την ευκολότερη επικοινωνία, δημιουργεί πολίτες με παγκόσμια συνείδηση, γίνεται ανησυχητικά εμφανές πως ταυτοχρόνως, καταστρατηγούνται, καταρρίπτονται και αγνοούνται πολιτισμικές παραδόσεις και υψηλές διαχρονικές ανθρωπινες αξίες.

Διαπιστώνουμε, παράλληλα, ότι χάνεται η εντοπιότητα και η αυθεντική πολυμορφία. Οι λαοί τείνουν να μεταβληθούν σε έναν πολτό, χωρίς διακριτά γνωρίσματα. Οι άνθρωποι γίνονται καταναλωτές υλικών και άυλων προϊόντων, που προωθούνται στην αγορά με σκοπό το κέρδος ή και την χειραγώγηση.

Ένα χαρακτηριστικό της νέας εποχής είναι ότι ενώ αυξήθηκε γεωμετρικά η δυνατότητα πρόσβασης στην γνώση και στην πληροφόρηση, έπεσε το επίπεδο της μέσης καλλιέργειας. Ειδικά στους νέους το βιβλίο δεν αποτελεί μια υψηλή αξία, όπως ήταν ακόμη πριν από λίγα χρόνια, και σίγουρα την εποχή που ήμασταν και εμείς νέοι.

Σε αυτό το περιβάλλον, που απομακρύνεται από την πνευματικότητα, ήταν επόμενο να ερχόμαστε αντιμέτωποι με ακραίες ιδεοληψίες που επιζητούν με αυταρχικό τρόπο να καταστούν παγκόσμια επίσημη ιδεολογία, όπως είναι η λεγόμενη γουόκ ατζέντα ή η κουλτούρα της ακύρωσης.

Έτσι με γοργά βήματα φθάσαμε στο σημείο να ζητείται η κατάργηση του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη, του Σαίξπηρ, και όλης της ύψιστης πνευματικής

παραγωγής του ανθρώπου, διότι όλοι αυτοί οι γίγαντες της σκέψης ήταν εκπρόσωποι της λευκής φυλής, του δυτικού πολιτισμού και της πατριαρχίας. Γελοιότητες μεν, επικίνδυνες δε.

Απέναντι σε όλα αυτά τα φαινόμενα, και στην ίδια την πολιτισμική παγκοσμιοποίηση καλείται να υψώσει τη δική του πρόταση ο Χριστιανισμός και δη η Ορθοδοξία. Κατ' αρχάς να πούμε ότι η Ορθοδοξία είχε τη δική της παγκοσμιοποίηση, με την ανατολική ρωμαϊκή αυτοκρατορία, με τον βυζαντινό πολιτισμό. Παγκοσμιοποίηση η οποία, όμως, δεν ισοπέδωνε ούτε τις ιδιομορφίες των λαών, ούτε τις προσωπικότητες των ανθρώπων. Αντιθέτως, γονιμοποιούσε αυτό που προϋπήρχε για να ανέλθει υψηλότερα.

Ας κοιτάξουμε λίγο τι συνέβη στην Μέση Ανατολή, στα Βαλκάνια, στην Ανατολική Ευρώπη, αλλά και στον δυτικό κόσμο, που επηρεάστηκε απ' όσα γίνονταν στο Βυζάντιο. Μάλιστα, και σε αντίθεση με τον καθολικισμό και τη δύση, ο ενοφθαλμισμός του χριστιανικού μηνύματος γινόταν στη γλώσσα των λαών που εισέρχονταν στην Ορθοδοξία. Γι' αυτό και η βυζαντινή παγκοσμιοποίηση καλείτο οικουμενικότητα. Είχε, δηλαδή, βάθος πνευματικό, δεν ήταν μια εξωτερική διαδικασία επιβολής.

Για τον λόγο αυτό ο χριστιανισμός και ιδιαίτερα η Ορθοδοξία οφείλει να συνεχίσει στα βήματα της οικουμενικότητας, απέναντι σε αυτά της παγκοσμιοποίησης. Που σημαίνει στις διεθνείς σχέσεις συνεργασία μεταξύ διακριτών οντοτήτων, με αλληλοσεβασμό και αλληλοκατανόηση. Σημαίνει, επίσης, σεβασμό στις τοπικές παραδόσεις, στις διαχρονικές αξίες που απέδειξαν την αλήθειά τους στην πορεία του χρόνου. Και βεβαίως, σεβασμό στον άνθρωπο, στον κάθε άνθρωπο, ανεξάρτητα από την θρησκευτική ή την εθνική του ταυτότητα.

Αυτές τις αξίες προσπαθούμε ως Διακοινοβουλευτική Συνέλευση Ορθοδοξίας (ΔΣΟ) να προάγουμε στα τριανταένα χρόνια της λειτουργίας της, με ένα πολυσχιδές και πολύπλευρο έργο. Στους κόλπους της ΔΣΟ σε επίπεδο εκπροσώπων κοινοβουλίων ετέθη εξ αρχής ως στόχος αυτή η ώσμωση, μεταξύ των απαιτήσεων για εμπέδωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών και των ορθόδοξων παραδόσεων. Και τα δύο αναδύθηκαν ως προκλήσεις την επαύριον της πτώσεως των σοσιαλιστικών καθεστώτων στην ανατολική Ευρώπη και στα Βαλκάνια, όπου αποδείχθηκε ότι οι δεκαετίες της αυταρχικής αθείας δεν είχαν το αποτέλεσμα που επεδίωκαν τα κομμουνιστικά καθεστώτα.

Ηγετικό ρόλο σε αυτή την προσπάθεια ανέλαβε η Ελλάδα, η οποία και ορθόδοξη είναι, έχοντας μάλιστα δικαιωματικά και τα πρωτοτόκια του Βυζαντίου -στον πολιτισμό του οποίου στεγάζονται και όλες οι υπόλοιπες ορθόδοξες χώρες- αλλά

και εμπεδωμένες τις δημοκρατικές αξίες. Με δόγμα την ισχύ εν τη ενώσει επιχειρήθηκε να αναδειχθεί το ορθόδοξο στίγμα, σε μια συνεργασία που συνέθετε και δεν αποσυνέθετε ούτε ισοπέδωνε. Έτσι το κύρος της ΔΣΟ στον ορθόδοξο κόσμο είναι σήμερα ιδιαίτερα υψηλό.

Σε αυτή την συγκυρία, όπου δυστυχώς η ανθρωπότητα δοκιμάζεται από αιματηρές συγκρούσεις και ανταγωνισμούς, ενώ υποχωρούν οι πνευματικές αξίες στο όνομα της τεχνολογικής προόδου και των υλιστικών επιδιώξεων, η ΔΣΟ με αισιοδοξία αλλά και αποφασιστικότητα θα συνεχίσει να υπηρετεί τις οικουμενικές αξίες που διέπουν την λειτουργία της.

****Το άρθρο είναι βασισμένο στην Εισήγηση του Γενικού Γραμματέα της Διακοινοβουλευτικής Συνέλευσης Ορθοδοξίας, βουλευτή Λαρίσης της ΝΔ, δρ Μάξιμου Χαρακόπουλου, στο 3ο Επιστημονικό Συνέδριο «Παγκοσμιότητα, Παγκοσμιοποίηση και Χριστιανισμός» της Ιεράς Μητροπόλεως Πολυανής και Κιλκισίου.***